

Rutseühinguline ajakiri

Eesti raudteelaste kesk-
ühingu väljaanne.

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2 —
Poolaastas " 1.—

Üksiknumber
15 senti.

Ilmub 1—2 kord kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudtee laodes, riigi- ja omavalitsusteenijate keskkliiti kuuluvate organisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkonrorites ja lehe tellimiskohtil.

Toimetus ja talitus:

Tallinna, Tehnika t. 16-e. Telefon, Balti keskjaam 221.

Kuulutuste hinnad:

Terve lehekülj	Kr. 30.—
Pool lehekülge	" 15.—
Veerand "	" 7,50
Raheksandik "	" 4.—
Tekstis 50 prots. kallim.	

Nr. 8

31. augustil 1928 a.

V. aastakäik.

SISU: Kiitsaropalise mälestusi. — Uus riigiteenijate teenistusvanuse tasu seadus. — Kuidas arvestada vabadussõjaaegset teenistust. — Kas on riigi huvid küllalt kaitstud. — Üks omapärane rahva raha jagamine. — Raudteelaste keskühingu juhatuse tegevusest. — Mõnda välismaade postiteenijaist. — Postiteenijate X kongressi järelkaja. — Tee ja ehituste osakonna liiniteenijate olukorrast. — Inglise raudteelaste poliitiline organiseerimine. — Läti riigiteenijate võitlus oma olukorra parandamise eest. — Metsa valmistamisest. — Mitmesugust.

Raudteelased

Postlased

Riigiteenijad

levitage oma häälekandjat!

Uuendage „SIDE“ II poolaasta tellimisi.

Kitsaroopalase mälestusi vabariigi loomispäivilt.

(Järg. Algus „Side“ nr. 7.)

Arvasime H-ga, et nüüd jaamas vist mingit „korda“ pidada enam tarvet ei ole ning koju võime minna. Kuid vaevalt saime jaama varjust välja, kui järelt ja eest hüüded: „Stoi!“ kõlasid. Hakkasime külma südamega tagasi minema. Kästi käed ülesse tõsta ning juhiti meid ülelõstetud kätega tagasi jaama ooteruumi, kus üks uus salk põhjaarmeelasi asus. Nende juht, nagu hiljem selgus, lipnik K., nõudis, et teataksime, kus praegu kommunistide koosolekut peetakse, sest tema andmetel pidada see silmapilgul käimas olema. Seletasime, et koosolekust midagi ei tea, kuna mõlemile kohapealsed olud enam-vähem võõrad ja kohaliku seltskonnaga läbikäimist ei ole; kuid teame maja, kus nende „staap“ asus, ja võib olla, et sealt võib kedagi leida. Siis võeti meid kaasa ja sammusime paarikümne sõjariistus isiku saatel raudteed mööda alevikku, mainitud maja poole. Raudteeliini vastas oli kõrge kivimüüriaga surnuaed. Mõtlesin, kes neid pagana kommunisti teab, on viimaks endid müüri taha ära peitnud ning hakkavad meie peale laskma, sellepärast hoidsin ennast hästi kraavi ligdale, et tarbekorral kraavis varju leida. Minu sõjakavalus oli asjata — laskmist ei tulnud. Esimesel ristuiulitsal tabati juba üks mees, keda kohe lätikeelse ülekuulamisele võeti (Põhjaarmeelaste seas leidus rohkesti lätikeelse oskajaid); teisel ristuiulitsal tabati veel teine lätlane. Nüüd jäime meie H-ga juba tagumisele plaanile. Kuid ära minna meid siiski veel ei lastud. Kuna teised majasse läksid, jäime meie H-ga välja. Et maja poolt midagi iseäralikku kuulda polnud, läksime ka meie sinna sisse. Seal leidus ainult paar hädaldajat vana saksa daami, keda vahi alla oli võetud ja ainult siis vabastada lubati, kui mõne komissari aadressi teatavad. Kordasime jälle oma soovi kodu minna, kuna meie ühtegi nõutud aadressi ei tea. Nüüd lasti siis ka meid minema. Kojumisses oli alevis kõik näiliselt rahulik.

Järgmisel hommikul jaama minnes olid Põhjaarmee suuremad osad juba järele jõudnud ja jaama hoone nägi välja kui sõjalaager. Öösel oli terve rida läbiotsi-

misi olnud ja tublisti ka arreteerimisi, kuid komissarid olid siiski veel parajal ajal Lätimaa poole jalga saanud lasta. Teiste hulgas oli ka arreteeritud üks jaama pööranguseadjatest. Kaasteenijad lätlased käisid peale, et mingu mina staapi pööranguseadja vabastamist nõudma, kes milleski süüdi ei ole. Seadsime siis ka sammud ühe lätlasega alevi poole, kus Põhjaarmee staap „Aleksandri“ võõraste-maja ruumides asus. Kohale jõudes leidsime sissekäigu juures vahi, ülekorva tõmmatud koetud tuisumütsis, kellel kaks laetud parabellumi vöö vahele oli pistetud. Sissepääsemisest polnud juttugi. Palusin siis eelpoolnimetatud eestlast leitnant K. välja kutsuda, kuna just viimase abiga lootsin pöörangu-seadjat vabastada. K. minu soovi ära kuulates lubas kohe oma kaasabi ja sammusime koos majasse. Natukese aja pärast toodi arreteeritud gumistest ruumidest välja, näidati mulle ette, kas on ikka nõuetav isik ja — vabastati. Mees oli vabakssaamise üle üpris rõõmus, kuna põhjakorpuslased usinad olid arreteeritud „seina ääre“ seadma, mis ka hiljem ühe raudteel kohale sõitnud isikuga juhtus, keda salakuulamise kahtlustati, ainult paarkümmend sammu jaamast eemale viidi ja maha lasti.

Jaamas algas jälle uuesti tegevus, mis vaheajal seisnud oli. Ei saadud küll rongide liikumist enne Mõisaküla poolt uuesti käima, ehk seda küll telefonogrammidega nõuti, kui ltn. K. isiklikult käis dresiinaga Mõisakülas asja selgitamas ja kohalik komendant kümnekonna kaitseliitlasega oli sõitnud Ruhja vaatama, kas ikka tõesti kommunistid enam võimul ei ole. Meie meeste tagasisaatmine sündis päris pidulikult: Põhjaarmeelastest olid auvahid jaama ette seatud ja kõlas ka kolmekordne hurraa „sojusnikam-estontsam“.

Sõjapidamist sel ajal mingisugust ei olnud. Kommunistid olid näiliselt eemale läinud ega annud enestest enam elumärki, nagu seda ka staabiülem polkovnik Wahl polkovnik Neff'ile Tallinna teatas. Põhjaarmeelased olid Härgrmäelt tulles enestega ühes toonud mõningad vagunid ja vedurid. (Järgneb.)

Uus riigiteenijate teenistusvanuse tasu seadus.

Käesoleva aasta juunis lubas rahaminister keskliidu esindajaile riigiteenijate teenistusvanuse tasu seaduse, millest juba aastaid räägitud, kiiremas korras valitsusele kinnitamiseks esitada.

Ühtlasi kavatses hra riigivanem hiljemalt juulis moodustada ministritevahelise komisjoni, kes kõik võimalused riigiteenijate majanduslike olukorra parandamiseks järele kaaluks. Komisjoni töödest pidi osa võtma ka riigi- ja omav. teenijate keskliidu esindaja ja eestkätt oleks seal võetud seisukoht just teenistusvanuse tasu kohta, et võimaldada valitsusele sügisel tähendatud seadus riigikogule vastuvõtmiseks esitada.

Nagu nüüd aga selgub ei ole rahaminister seaduse eelnõud mingisugustel põhjustel veel valitsusele edasi annudki. Samuti pole enam midagi kuulda ka ministritevahelise komisjoni kokkukutsumisest, kes küsimust igakülgselt teenijaskonna esindaja osavõtul kaaluma pidi.

Tahaksime siiski loota, et seaduseelnõule valitsuse poolt lähemal ajal kõik antaks ja tutvustame selle tõttu riigiteenijaskonda riigikassa poolt kokku seatud seaduseelnõu värskema variandiga, lisades selgituseks juure ühtlasi ka rahaministri seletuskirja seaduseelnõule.

Uue seaduseelnõu kohta võiks märkida järgmist:

1. Valitsus kavatses maksta panna seaduse alles 1. aprillist 1929. a., s. o. 2 aastat hiljem kui seda lubanud.

2. Eelnõu ei ühtlusta, nagu loota võis, teenistusvanuse tasu suhtes kõiki riigiteenijaid, vaid jätab endiselt mõned liigid — õpetajad, kohtunikud — eesõigustatud seisukorda, mis meie demokraatliku korra juures kuidagi lubatav pole.

3. Valitsus on loobunud organisatsioonide nõudmise täitmisest, et kõigil alam- ja keskmistel teenijail — XXII kuni XI palgaastmeni — vanusetasu tõuseks 15 a. täissaamisega 25%-ni alpalgast, kuna aga kõrgemale riigiteenijatele võimaldatakse uue eelnõuga rohkem maksta kui seda ette näeb riigiteenijate kava.

Avaldades järgnevalt uue eelnõu teksti ja rahaministri seletuskirja sellele, loodame et kõik riigiteenijate organisatsioonid seaduse puuduste kohta kõige lähemal ajal kindla seisukoha võtavad ja oma parandusettepanekud valitsusele esitavad.

Viivitada asjaga, kui ei taheta selle tähtsa küsimuse lahendamist jälle aasta peale edasi lükata, enam ei või, sest et 1929/30 a. riigi eelarve kokkuseadmine on juba käimas.

Riigiteenijate teenistusvanuse tasu seadus(eelnõu).

§ 1. Riigiteenija, kes on olnud vähemalt kolm aastat niisuguses teenistuses, mis temale võetakse arvesse pensioni määramisel, saab teenistusvanuse tasu käesoleva seaduse juure lisatud tabelis ettenähtud määral.

Kui riigiteenija palga suhtes on paigutatud vahepealsesse palgaastmesse, siis saab ta teenistusvanuse tasu järgmisele alamale palgaastmele vastavate normide järgi.

Käesoleva seaduse alla ei käi:

a) riigivanem, ministrid ja riigikontrolör, b) riigiteenijad, kelle teenistuskohad on väljaspool vabariigi piire, c) riigiteenijad, kellele maksetakse praktika või teenitud aja või aukraadi järgi vastavate eriseaduste või seaduste alusel palgakõrgendust või lisatasu, kui ka d) riigiteenija õigustega isikud, kes on neis riigiettevõtetes ja eriotstarbeliste kapitalide teenistuses, mille kulud ja tulud on eraldatud üldisest riigi kulude ja tulude eelarvest.

§ 2. Riigiteenija võib teenistusvanuse tasu saada ainult ühe teenistuskoha järgi ja mitte teise ametikohuste täitmise eest.

Riigiteenijal, kes palga suhtes on paigutatud XXII palgaastmest alamale, võetakse teenistusvanuse suuruse arvutamisel aluseks tema põhipalk ilma mingisuguste kõrvaltasudeta.

§ 3. Teenistusvanuse tasu määramisel võetakse arvesse aeg 1. detsembrist 1918. a. alates neil alustel, mis on ette nähtud pensioniseadustes.

Riigiteenija teenistusvanuse tasu saamise õigus algab selle kuule järgneva kuu algusest, millal tal tarvilikul määral teenitud aeg täis sai.

§ 4. Teenistusvanuse tasu makstakse vabariigi valitsuse poolt määratud tähtaegadel iga nelja kuu eest korraga, arvates eelarveaasta algusest.

§ 5. Käesolev seadus hakkab maksta 1. aprillist 1929. a.

§ 6. Käesoleva seaduse maksmahakamamisega kaotab maksvuse rahalise au-tasu seadus („R. T.“ nr. 183/184 — 1925. a.).

Teenistusvanuse tasu normid kuus.

Palga aste	4—6 teenistus-	7—9 teenistus-	10—12 teenis-	13—15 teenis-	Peale 15 tee-
	aastatel	aastatel	tusaastatel	tusaastatel	nistusaastatel
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
I	10,50	21,00	31,50	42,00	52,50
II	9,70	19,40	29,10	38,80	48,50
III	9,20	18,40	27,60	36,80	46,00
IV	8,70	17,40	26,10	34,80	43,50
V	8,20	16,40	24,60	32,80	41,00
VI	7,70	15,40	23,10	30,80	38,50
VII	7,20	14,40	21,60	28,80	36,00
VIII	6,70	13,40	20,10	26,80	33,50
IX	6,30	12,60	18,20	25,20	31,50
X	5,90	11,80	17,70	23,60	29,50
XI	5,50	11,00	16,50	22,00	27,50
XII	5,10	10,20	15,30	20,40	25,50
XIII	4,80	9,60	14,40	19,20	24,00
XIV	4,55	9,10	13,65	18,20	22,75
XV	4,30	8,60	12,90	17,20	21,50
XVI	4,05	8,10	12,15	16,20	20,25
XVII	3,80	7,60	11,40	15,20	19,00
XVIII	3,55	7,10	10,65	14,20	17,75
XIX	3,40	6,80	10,20	13,60	17,00
XX	3,25	6,50	9,75	13,00	16,25
XXI	3,10	6,20	9,30	12,40	15,50
XXII	3,00	6,00	9,00	12,00	15,00

Alamad astmed	5% ^o palgast	10% ^o palgast	15% ^o palgast	20% ^o palgast	25% ^o palgast
---------------	-------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

RAHAMINISTRI SELETUSKIRI riigiteenijate teenistusvanuse tasu seaduseelnõu juurde.

Praegu maksva korra järgi saab osa riigiteenijaid kas praktika aja (kohtunikud, koolinõunikud ja avalikkude koolide õppejõud) või aukraadi (leitnandid ja nooremad leitnandid, kelle jaoks puudub vastav teenistuskoht) järgi palgakõrgendust või teenitud aja eest erilist lisatasu (üleajateenijad). Sarnane kord tuleks maksmata panna ka teiste riigiteenijate kohta, välja arvatud riigivanem, ministrid, riigikontrollor ja riigiteenijad, kelle teenistuskoht on väljaspool vabariigi piire, kelle teenistuskohad kannavad kas ajutist iseloomu või kelle tasud on teiste riigiteenijatega võrreldes eesõigustatud suuruses.

Riigiteenijatel teenistusvanuse tasu suurus käesoleva seaduseelnõu järgi on arvatud protsendiliselt vastavast põhipalgast — I palgaastmes 3%, mis suureneb

libamisi palgaredelit mööda vastavalt palganormi vähenemisele XXII palgaastmes 5%-ks. Teenistusvanuse tasu arvamine sünnib 4. teenistusaastast alates ja kõrgendatakse sama võrra iga kolme teenistusaasta tagant kokku viis korda, s. o. teenistusvanuse tasu saab maksimaalse suuruse riigiteenija 16. teenistusaastal. Alla XXII astme palgalistel on teenistusvanuse tasu suurus igakord 5% põhipalgast, s. o. seejuures ei tule arvesse võtta mingisuguseid kõrvaltassid, nagu: korteri-, küte-, valgustuse-, riide- ja toiduvastustuse- ja natuuras kui ka rahas, palgamaad, tasud teise ameti kohuste täitmise eest, ületunni tasud, sõidu- ja päevarahad, tükitöö tasu, autasud, preemiad j. t.

Protsendilise suuruse vahe tegemine ülemate ja alamate astmete vahel on peamiselt tähtis selleks, et alamais astmeis, kust teenistuskäik harilikult algab, tasu suurus märksamini tõsta, mis vastasel korral oleks alguses madalate palganormide tõttu liig väike, kuna ülemais astmeis, kuhu harilikult jõutakse pikema teenistuse järgi, norm on juba nii kui nii suurem. Teisest küljest oleks neil alamateenijail, kellel ei ole võimalik palgaredelit mööda tõusta (uksehoidjad, kojamehed, rööpaseadjad, ka masinakirjutajad j. t.), seega antud võimalus palgakõrgenduse asemel protsendiliseltki teenistusvanuse tasuna suuremat palka saada. Kõrgemal astmel, kuigi siin protsent väiksem, on teenistusvanuse tasu summaliselt siiski suurem.

Teenistusvanuse tasu kõrgendamine iga kolme aasta tagant on kooskõlas ka teiste riigiteenijate samalaadiliste tasude kõrgendamise tähtaegadega: avalikkude koolide õppejõududele ja kohtunikkudele kõrgendatakse palka iga kolme praktika-aasta tagant, üleajateenijatele makstakse iga kolme teenistusaasta tagant kolme kuu palk (ja iga kümne aasta tagant kuu kuu palk).

Käesoleva seaduse alla kuuluvate riigiteenijate teenistusvanuse tasu tõuseb maksimaalse suuruseni 15. teenistusaasta täissaamisega, 15—25%, kuna, näit., avalikkude koolide õppejõududel tõuseb palk maksimaalse suuruseni juba 12 praktika-aasta täissaamisega 40—43% ja kohtunikudel — 6 praktika-aasta täissaamisega 16—33%.

Teenistusvanuse tasu määramisel võetakse arvesse eestiaegne teenistusaeg

1. detsembrist 1918. a. arvates, s. o. nagu kohtunikkudelgi ja samadel alustel, mis on ette nähtud pensioniseadusteski, s. o. võetakse arvesse, näit. omavalitsuste teenistus, kaitseväeteenistuse aja korrutus jne.

Tasu väljamaksmine iga nelja kuu tagant lihtsustaks asutuste tööd ja teenijad saaksid ühflasi korruga suuremad summad, kusjuures väljamaksmine sünniks suuremate väljaminekute hooaegadeks (suurteks pühadeks, sügisel), mis asetaks seega ühekordseid lisapalkugi.

Seadus tuleks maksta panna 1. aprillist 1929. a., et seega oleks võimalik 1929./30. a. eelarve-ettepanekus vastavaid krediite ette näha.

Rahalise autasu seadus tuleb tühistada, mida küllaldaselt väljateenitud aja mõttes asetab käesolev seadus, sest esimene aluseks on samuti peasjalikult võetud teenistusaeg. Kui leitakse tarvilik olevat riigiteenijatele võimaldada erakordseid autasusid, mis ei ole tingitud teenistusaegast, siis võiks selleks maksta panna täiesti uus vastav seadus.

Praeguse koosseisu juures nõuaks käesolev seadus 1929./30. eelarve aastal kulusid ca kr. 1.800.000.—, teenistusvanuse tasu summa võib aga tõusta maksimaalse suuruseni praeguse koosseisu juures kuni kr. 3.000.000.— aastas.

Kuidas arvestada vabadussõjaaegset teenistust.

Töö-hoolekandeministeeriumi seletuse puhul.

Ajakirjanduses ilmus mõnerealine märkus, töö-hoolek. ministeerium olla seletanud, et pensioniõigusliku teenistusaaja hulka saab lugeda Eesti vabadussõjas alamväelasena teenitud aega, arvestades üks päev päevaga. Kui see seletus tõesti sarnasena antud siis tähendab see jällegi õige kaugeleulatavat riigiteenijate õiguste kitsendamist ja nende majandusliku seisukorra halvendamist.

Riigi- ja omavalitsusteenijate pensioniseaduse § 16 lausub: „Isikutele, kes kaitseväeteenistusest kodanlike teenistusse üle on läinud, võetakse arvesse kaitseväes teenitud aeg kaitseväelaste ja nende perekondade pensioniseaduse määruste järgi, kusjuures nendel kaitseväelastel, kelle kohta seaduses sellekohased määrused ei maksa, võetakse kaitseväes teenitud aeg arvesse nende määruste järgi, mis maksavad kaitseväl. ja nende perek. pensioniseaduse alla kuuluvate kaitseväelaste kõige alama liigi kohta“.

Kaitseväl. ja nende perek. pensioniseaduse määrused maksavad ohvitseride, sõjaväeametnikkude ja sõjaajal nende ametkohtadel teeninud alamväelaste (ja nende perekondade) kohta (§ 1). Kõigile neile arvestatakse vabadussõja-aegne teenistus: a) eesliinil ja laevadel navigatsiooni ajal ning külgehakkavate haiguste vastu võitlemisel, samuti sõjategevust juhtivatel ametkohtadel, — üks päev kolmeks päevaks; b) väerinna seljataga, —

üks päev kaheks päevaks (§ 22). Et kaitseväl. ja nende perek. pensioniseaduse määrused ei maksa alamväelaste kohta, siis tuleb nende riigiteenijate kohta, kes alamväelastena vabadussõjast osa võtsid, ülemal tsiteeritud pens.-sead. § 16 põhjal kohaldada määrused, mis maksavad kaitseväelaste pens.-sead. alla kuuluvate kaitseväelaste kõige alama liigi kohta, millisteks on alamväelased, kes vabadussõjas teenisid ohvitseride ja sõjaväeametnikkude ametkohtadel. Et viimaste kohta maksab, nagu nägime, vabadussõjaaegse teenistusaaja korrutus kolme-resp. kaheks, siis maksab see ka kõigi alamväelastena vabadussõjast osa võtnud riigiteenijate kohta. Kui töö-hoolekandeministeerium kord juba tunnustab, et vabadussõja-aegne teenistus alamväelasena kuulub pensioniõigusliku hulka, siis puudub tema teistsugusel seletusel igasugune vormiline alus.

Kuid see seletus on aluseks ka sisuliselt. Mikspärast korrutatatakse sõja-aegset teenistust pensioniaja väljaarvamisel? Kas vast ehk autasuna sõjast osavõtnuile? Ei, autasu andmiseks on olemas eriseadused. Pensioni väljateenimise aja aluseks on oletus, et inimene teatud aastate jooksul oma tööjõu niivõrt ära kulutab, et tema enam töövõimeline pole. See arvestus on tehtud normaalsete olukordade kohaselt. Kuid sõja-aegne teenistus oma pingutustega, tervist hävitavate olukor-

dadega, haavamiste, põrutuste ja haigustega hävitab inimese töövõimet kahtlemata hoopis intensiivsemalt ja seda eesliinil jällegi suuremal määral kui väerinna seljataga. Nendest asjaoludest ongi tingitud sõjaaegse teenistusaja korrutus. Kuid need asjaolud mõjuvad alamvæelaste töövõimele vähemalt samal määral, kui ohvitseride ja sv.-ametnikkude omalegi (loodetavasti ei taha töö-hoolekandeministerium vastupidist tõendama hakata!). On aga lugu nii, miks püütakse siis ühed asetada halvemasse seisukorda kui teised!

Kõnesolev „seletus“ puudutab riigiteenijaid õige valusasti veel teisest küljest. Ajakirjanduses antud informatsiooni järgi sisaldus teenistusvanuse tasu seaduse-eelnõus määrus, et teenistusaja väljaarvamisil võetakse arvesse teenistusaja kor-

rutus pens. sead. järgi. Kui nüüd ära jäetakse see korrutus pensioniõigusliku aja arvestusest, siis jääb see ära ka teenistusvanuse tasu seaduse järgi. Sellega kaotaks aga suur hulk riigiteenijaid ja just neid, kellel riigi vastu suurimad teened, ligikaudu terve astme teenistusvanusetasu.

Kõik kirjeldatud asjaolud tõendavad küllalt kui suure ulatusega see väikene „seletus“ on ja tahaksime loota, et ta meie keskliidule pole jäänud tähele panemata ning et viimane kiires korras astub samme selle muutmiseks ülemal kirjeldatud mõttes. Ja kui peaks leitama, et praegused seadused seda mõtet küllalt selgesti ei väljenda, et siis sügisel päevakorral oleval pensioniseaduse muutmisel viimast vastavalt parandataks, sest muidu tehakse suurt ülekohut hulgale teeneterikkamaist riigiteenijaist.

Demokraat.

Kas on riigi huvid küllalt kaitstud.

Need postiteenijad, kes tsaari ajal teenistust algasid, teavad väga hästi kuidas tol ajal Vene postiülemad majanduskulude krediitidest harilikult tunduva osa oma tasku poetasid, vabritseerides fiktiivseid arveid ja kviitunge. Selle tagajärg oli, et asutuste teenijad pahatihti pidid külmes ruumes töötama ning kirjutustarbeid omal kulul muretsema.

Sellele taheti lõpp teha, asutades suuremate postiasutuste juurde majanduskomisjonid. Kuid majanduskomisjonid, nagu teada, ei andnud loodetavaid tagajärgi: endine kurjus, ehk küll vast vähemal määral, kestis edasi. Ja on ka arusaadav. Võis siis komisjoni liige-ametnik kontrollida oma ülemat, kellest tema karjäär täielikult ära rippus? Ei. Ta pidi kõik ülema majandustoimingud heaks kiitma ja arved ning allkirjad, mis talle ette pandi, sõnalausumata kinnitama.

Vene posti majanduskomisjonide korraldus leidis teenijaskonna poolt üldist hukkamõistmist, kuna need komisjonid paremuse asemel asja veel hullemaks muutisid: kontoriülem oli nüüd nõnda soomustatud, et temale ükski hammas külge ei hakanud, sest kaebuse korral pidid majanduskomisjoni liikmed juba oma eneste allkirjade pärast kahtluse all oleva kuludokumendi tahes-tahtmata tõeliseks tunnustama, kuigi ta tegelikult fiktiivne

oli. Ajakirjandus ristas Vene postiasutuste majanduskomisjonidele nimeks „kurjus õiguse asemel“, mis neid õige tabavalt iseloomustas.

Ka meil on Vene eeskujul suuremate postkontorite juures majanduskomisjonid asutatud. Ka nende eesmärgiks on ära hoida igasugust kurnatavust majanduskulude summadega ja valvata, et iga penn otstarve ja riigihuvide kohaselt kulutatakse. Eesti postiasutuste majanduskomisjonide korraldus tahab olla märksa parem kui oli Vene oma. Meie majanduskomisjonide juhtnõõridega on neile komisjonidele antud õige laialised võimupiirid ja ülesanded. Nii kuuluvad nende tegevusalasse muuseas: a) valve ruumide korrasoleku ja ruumide remondi- ja üüri- lepingu täitmise üle; b) valve inventari otstarbekohase ekspluateerimise üle; c) kõige soodsamate hindade väljaselgitamine nende materjalide peale, mille muretsemine kontorite ülemate hooleks jäetud; d) kõige kasulikumate allikate otsimine igasuguste tarbete muretsemiseks; e) ostetud materjalide ja tehtud tööde ülevaatamine ja vastuvõtmine; f) igasuguste kuludokumentide tõendamine. Kontori ülem võib iseseisvalt kulusid teha ainult kuni 3.000 margani. Kõik ostud, valmistused ning tööd, mis üle 3.000 marga maksma lähevad, kuuluvad majan-

duskomisjoni kompetentsi ja kontori ülema ülesandeks jääb neil juhul ainult majanduskomisjoni otsuste täideviimine.

Nii siis päris ideaalne korraldus, kus riigi huvid küllalt kaitstud peaksid olema.

Tegelikult aga, hoolimata kõigist juhtnõõridest ja eeskirjadest, ei ole meie postiasutuste majapidamine kaugeltki korras. Meie postiülemad ei taha kuidagi loobuda sellest armsast vene mõtteviisist, kus arvati, et majanduskrediidiga asutuse ülem oma heaksarvamise järgi talitada võib, ja nad püüavad käte ja jalgadega majanduskomisjoni liikmeid majanduslistest asjadest eemale tõrjuda. Ja alluval ametnikul on vist ikka vähe piinlik minna kontori ülemalt määruste täitmist nõudma.

Postivalitsus, samuti ka riigikontroll, pole aga veel seni vaevaks võtnud postiasutusi revideerides järele vaadata kuidas need majanduskomisjonid õieti tegutsevad. Kahtlemata oleks mõndagi ilmsiks tulnud ja selgunud, et mõnes asutuses majanduskomisjon tõesti null on ning et temast riigile rohkem kahju kui kasu. Kuid meil on ju viisiks vaid anda juhtnõõre ja määrusi, aga kas neid ka täide-

takse, see ei lähe kellelegi korda. Nii ka siin.

Meie postkontorite majanduskomisjonide tegevus lonkab peaaesjalikult sellepärast, et neil just sama konstruktsioon on kui veneaegsetelgi, nimelt: esimeheks-asutuse ülem, liigeteks — ülema poolt määratud ametnikud. Juba vene ajal jõuti viimaks äratundmisele, et majanduskomisjonist ülem kõrvaldada tuleb, et ta ei saaks oma otsekohest võimu komisjoni liigete peale laiendada. Ja kahtlemata võib komisjon ainult siis antud juhtnõõride järgi käia, kui ta omas tegevuses igasugusest kõrvalmõjust vaba on ja tema liigete ümber sarnane õhkkond valitseb, mis neil oma parema arusaamise järele talitada võimaldab. Sarnase õhkkonna loomine oleks esimene vajalik samm nende komisjonide tervendamiseks. Niikaua aga kuni seda ei tehta jäävad kõik majanduskomisjonidele määratud eeskirjad ja konstruktsioonid õhku rippuma.

Tahaksime loota, et neist ridadest vastavad järeldused tehaks ja posti majanduskomisjonide reorganiseerimine peagi ette võetaks.

Self-made-man.

Üks omapärane rahva raha jagamine.

Tallinna jaama ametnikkele antakse lisatasu laulupeo eest (ajaleheteade).

Lugesin ajalehest, et Tallinna jaama ametnikkele antakse listasu — kahele kõrgemale ühe kuu palga suuruses, kümnele korraldajale poole kuu palga suuruses, kusjuures põhjuseks asjaolu, et laulupidu ajal on palju tööd olnud „ilma õnnetujuhtumisteta“, ning ka pileti müügist on raha rohkelt sisse tulnud. Lugesin ja suuresti imestasin, lugesin veel kord ja ikka ei uskunud. Otsin uue lehe teise nime all: sama teade, samad motiivid. Et teisi raudteelasi see küsimus kah võib huvitada, veel rohkem aga maksumaksjaid kodanikke, siis tahaks seda omapärast nähtust veidi sõeluda.

1. Tallinna jaamas on leitud kaks kõrgemat ametnikku. See kõlab kui vanaema muinasjutt, sest teadupärast on kõrgemateks ametnikkudeks olnud seni ikka ainult osakonna ülemad (nüüd direktorid) ning nende abid. Minu teada on Tallinna jaamas palga suuruse järele ainult üks ainuke vanem ametnik,

mitte ühte „kõrgemat“. Teised on kõik nooremad ametnikud, nii palga kui teenistuse suhtes.

2. Laulupidu ajal olnud raudteel suurem töö. Kuid ka teised asutused töötasid laulupidu ajal intensiivsemalt, näiteks post. Pole aga kuulda, et postiteenijatele laulupiduaegse töö eest rohkem oleks maksetud. Nüüd töö ise: ega need autasustatud ametnikud siis üksi raudteel ei töötanud, oli teisi veel, kes vast ehk rohkem higistasid. Võiksid tulla vedurijuhid, et „meie sõitsime suurema kiirusega, riskeerisime õnnetustega — aga tegime, oleme õigustatud saama;“ roopaseadjad: „keerasime erakordselt palju pööranguid, jooksisime, pidasime silmad ees ja taga, näe, maha ei jooksnud, oleme autasu väärt — andke“; rongiseadjad — haakijad ammu juba protsessivad, et neile makstakse kilomeetri (või teiste raudteelaste keeles „jooksu“) raha, eks nüüd oleks hea põhjus välja tulla — et

meie need tegijad olemegi; ega liini järelvalve ja tööde korraldus ka ei magaks, kohe platsis: üks on signaale korras pidanud, teine pööranguid parandanud jne. Ning lõppude-lõpuks on kõigil tegijail õigus saada, sest kui neil autasustatud korraldajail tuli natuke rohkem kõhu alt jalgu välja sirutada ja veidi rohkem peaga töötada, siis selleks nad ju palgatud; ei teinud see muud kui veidi rasva vähemaks võttis, saivad natukene kah „tööga tuttavamaks“, sest Tallinna jaama hari likku tööd võib praegusel ajal „hingitsemiseks“ nimetada.

3. „Ilma õnnetujuhtumisteta“ on läbi saadud. Noh, see on kummaline põhjus autasu andmiseks. Ametnikud, korraldajad ja muu personal peetakse ju just selleks, et kõik korralikult tegutseks; õnnetujuhtumised on üldse lubamatud, nende eest karistatakse, vallandatakse, aga siin antakse autasu selle eest, et neid ei olnud. Kordub umbes tollivalitsuse lugu — „lohaka teenistuse eest“ poolekuu palk. Alles hiljuti oli suurem õnnetus Tallinna jaamas ja erapooletud andmed räägivad, et ka Tallinna jaama ametnikud, algades „kõrgemaga“, olla süüdi. Kahjusid hinnati miljonitega, aga meie ei ole kuulnud, et neist keegi oleks karistatudki, vaid kõik süü veeretatakse ainult veduri juhi peale. Isesugune kord on see ikka: kui õnnetus juhtub siis vaadatakse pealt, just kui tahetakse öelda „tublid poisid, tehke ikka nõnda“, aga kui midagit ei juhtu, ega pole midagit ära hoitudki, siis muudkui — lisatasu.

Käesoleval juhusel oleks võinud rahalise tasu asemel juttu olla vaid ainult teedeministri ehk raudteelaste tänust, seegi mitte üksi neile nimetatutele, vaid kõigile tegelastele, kellel tegemist oli rongidega.

Nüüd on aga üks osa ametnikke eesõigustatud seisukorda seatud ja see on paha-meale tekitamiseks küllalt põhjust annud.

4. Tallinna jaamas on laulupidu ajal suuremad sissetulekud olnud. On see siis põhjuseks autasu väljamaksmiseks? Raudteed on riigi varandus, töötavad rahva rahaga, ametnikud saavad palka riigi eelarve korras, igapäev on lehes viljaikaldused ja muud raskused, kõikjal toonitatakse, et peab kulusi piirama, aga siin jagatakse sellepärast, et rohkem on sissetulekuid olnud. See on kõige jämedam omavoli rahva raha kallal ja tuleb abinõusid leida, et niisugune „jagamine“ ei korduks. Autasud aga, kui nad juba välja antud, tuleks asjaosalistelt tagasi nõuda.

Raudteelaste maksu-
maksja.

* * *

*

Toimetuse järeilmärkus.

Praegusel ajal, kus teenijaile töö eest üldiselt kaugelt alla elatismiinumini tasutakse, ei saa eitada lisatasude maksmise vajadust suurema pingutusega töötamise puhul. Kuid kõnesoleval juhul on autasustatud ametnikke, kes ainult tõestasid, et nad pole ülemuse lootusi petnud, kes neid vastavale kohale määranud kuna ilma on jäetud just need, kes ilma hariliku puhkuse (veduri- ja rongiteenijad) või tõesti suurema füüsilise jõupingutusega tegutsesid (haakijad, vaguni järelevaatajad, puhastajad, roopaseadjad jne.) ja tõesti ärakurnatult siiski oma kohuseid korralikult täitsivad, nii et õnnetusi ei tulnud, ja sellepärast ei leia see lisatasude määramine ka pooldamist raudteelaste ringkondis, vaid kutsus pigemini käremaid protestide esile.

Raudteelaste keskküingu juhatus tegevusest.

Pärast suvist vaheaega pidas keskküingu juhatus oma koosoleku 3. augustil. Arutusel oli terve rida küsimusi. Tähtsamad neist: 1) Seisukoha võtmine autasu määramise kohta teenijaile erilise hoolsuse ja jõupingutuse eest laulupeo puhul. 2) Puhkeruumide kordaseadmise küsimus. 3) Priisõidupiletite maksustamise küsimus raudteelaste hoolekande ühingu heaks. 4) Seisukoha võtmine ra-

haministeeriumi poolt väljatöötatud teenistusvanuse tasu seaduse eelnõu kohta. 5) Keskküingu organiseerimise otstarbeks toetuse määramine 150 kr. suuruses. 6) Elektrotehnika alal teenivate ametnikkude vormiriiete erandmärkide küsimus.

Esimene küsimus kutsus esile pikemaid läbirääkimisi, kusjuures avaldati pahameelt raudteevalitsuse peadirektori ebaõiglase talitusviisi kohta, mis teenijate

seas on rahulolematuse esile kutsunud. Autasust on ilma jäetud just alamteenijad, kes suuremad vaevanägijad olidki. Otsustati esineda protestiga.

Puhkeruumide kordaseadmise kohta tuli arutusele raudteevalitsuse vastus keskühingu esitise peale. Vastus tunnistati mitte rahuldavaks ja otsustati uuesti esineda nõudmisega, et puhkeruumid kõigiti korda seataks.

Priisõidu piletite maksustamine hoolekande ühingu kasuks tunnistati tarvilikuks. Maksu määra küsimus jäeti lahitseks, sest et hoolekande ühing selle küsimusega vahetult ka kutseühingute poole pööras.

Rahaministeeriumi teenistusvanuse lisatasu kava tunnistati üldiselt vastuvõtmatuks, sest et ta lahku läheb keskliidu poolt väljatöötatud kavast, mis aktsepteeritud raudteelaste V kongressil käesoleva aasta märtsis.

Keskliidule toetuse andmise küsimus otsustati jaatavalt.

Elektrotehnika alal teenivate ametnikkude vormiriiete erandmärkide kohta raudteevalitsuselt saadud eitav vastus otsustati saata elektritehnika alal teenijate kutseühingule seisukoha võtmiseks.

Sekretariaat.

Mõnda välismaade postiteenijaist.

Et saada informatsiooni välismaade postiteenijate olukorrast, saatis Eesti posti t.t. teenijate kutseühisuse keskjuhatus I.P.T.T. büroo kaudu kõigile I.P.T.T. organisatsioonidele kiiruvatele p.t.t. organisatsioonidele ankeetlehe järgmiste küsimustega:

1) Kas Teie maal on posti t.t. teenijate kutseühingu tegelased teenitusest vabastatud ja kui kauaks?

Vastused:

Belgia. Vabastatakse tarbe korral, kuid palka ei makseta. Inglismaa. Keskorganisatsioonist töötavad palgalised ametnikud väljaspoolt ametkonda, kohtadel saavad tegelased kuni 25 p. aastas vabastust. Luxemburg. Liidu palvel saavad mõned tegelased peavalitsuse loal lühikesi puhkusi. Tšehhoslovakkia. Ei vabastata. Austria. Alalised tegelased vabastatakse, teistele antakse esituskogude istungite puhul puhkust. Väbalinn Danzig. Vabastatakse 5 tundi nädalas. Taani. Esimees saab 50 p. aastas, teised saavad tarbekorral mõned päevad. Schveits. Üks tegelane saab palgata puhkust, kuna tasu maksetakse organisatsiooni poolt. Tarbekorral saavad ka üksikud tegelased mõne vaba päeva. Soome. Ei vabastata.

2) Kas sünnib vabastamine teenitusseaduses ettenähtud õiguse põhjal, või administratsiooni korraldusel?

Vastused:

Belgia. Kokkuleppel ministriga. Inglismaa. Teenitusseaduse alusel

kokkuseatud teenitusmääruse põhjal. Luxemburg. Valitsuse korraldusel. Austria. Määruste kaudu, seaduse mõiste kohaselt. Danzig. Valitsuse korraldusel. Taani. Administratsiooni korraldusel. Schveits. Postivalitsuse loal.

3) Kas jääb vabastatava teenistusline vahetult riigiga ja ametkonnaga muutmatuks?

Vastused:

Belgia. Jääb muutmatuks. Inglismaa. Jääb muutmatuks. Luxemburg. Jääb muutmatuks. Austria. Jääb muutmatuks. Danzig. Jääb muutmatuks. Taani. Jääb muutmatuks.

4) Kui suur on Teie maal p.t.t. teenijate arv ja mitu protsenti neist on organiseeritud?

Vastused:

Belgia. 10.417 ametnikku ja teenijat, 1026 abijõudu, 8332 kirjandjat, 2343 ülemäärast kirjandjat, 4918 töolist. Inglismaa. 140.000, organiseeritud 70%. Tšehhoslovakkia. 42.000, organiseeritud 35%. Austria. 30.000, kõik organiseeritud. Luxemburg. 700, organiseeritud 95%. Danzig. 2000, peaaegu kõik organiseeritud. Taani. 2400, organis. 90% (see arv ainult ametnikkude kohta). Schveits. 9199, organis. 90%. Soome. 1645, organis. 40%.

5) Kas nõutakse Teie maal postiametnikult ka telegraafi ja telefoni teenituse oskust ja vastupidi?

Vastused:

Belgia. Ei nõuta. Inglismaa. Ei nõuta. Tšehhoslovakkia. Nõutakse.

se kolme ala oskust, post, telegraaf, telefon. Luxemburg. Nõutakse. Taani. Küsimus arutusel; post, telegraaf ja telefon ühendatakse üheks administratsiooniks. Schveits. Postiametnikult nõutakse telegraafi ja telefoni teenistuse oskust, kuna aga telegraafi ja telefoni ametnikult posti teenistuse oskust ei nõuta. Soome. Nõutakse kolme ala oskust.

6) Kas on Teie maa p.t.t. kutseorganisatsioonid liitunud teiste riigiteenijate organisatsioonidega ja tööliste ametiühingutega?

Vastused:

Belgia. Ühenduses teiste riigiteenijate organisatsioonidega. Inglismaa. Uue seadusega keelati ühinemine ametiühingu liiduga. Teatavates küsimustes ühtub teiste riigiteenijate organisatsioonidega. Tšehhoslovakkia. On ühenduses teiste riigiteenijate organisatsioonidega ja ka üleriiklise ametiühisusliku liiduga. Luxemburg. Ühenduses riigiteenijate liiduga, teistele suhtub sümpaatselt. Austria. Ühenduses ametiühisusliku liiduga. Danzig. Ühenduses ametnikkude ühinguga. Taani. Ühenduses teiste riigiteenijate organisatsioonidega. Schveits. Ametnikkude organisatsioon on ühenduses teiste riigiametnikkude liiduga, teenijate ja tööliste ühingud on ühenduses töölisametiühingu liiduga. Soome. Posteljonidel ja ametnikkudel eriühingud. Ametnikkude ühing ühenduses teiste riigiteenijate organisatsioonidega. posteljonid pole kellegiga ühenduses, kuid teevad katseid teiste riigiteenijatega ühtumiseks.

7) Missuguses vahekorras on p.t.t. teenijate palgad teiste riigiteenijatega?

Vastused:

Belgia. Kõik üheõiguslised riigiteenijad saavad ühtlast tasu. Inglismaa. Kõrgematel ametnikkudel palgad ühised teiste riigiteenijatega, teistel madalamad. Tšehhoslovakkia. Tasud võrdsed. Luxemburg. Tasud võrdsed. Austria. Tasud võrdsed. Danzig. Tasud võrdsed. Soome. Tasud võrdsed.

8) Missugust haridust nõutakse: a) ametnikult, b) posteljonilt?

Vastused:

Belgia. Ametnikult keskkool, posteljonilt algkool. Kõrgemale kohale saamisel eritingimused. Inglismaa. Ametnikult keskkool, posteljonilt eksam kirjutamises, lugemises ja rehkenduses. Tšehhoslovakkia. Nooremalt ametnikult kõrgem algkool, kõrgemalt ametnikult keskkool, peavalitsuse ametnikult ülikool, posteljonilt algkool. Luxemburg. Ametnikult keskkool, posteljonilt kõrgem algkool. Austria. Ametnikult keskkool, posteljoni kohta pole mingisugust nõuet. Danzig. Ametnikult keskkool, posteljonilt algkool. Taani. Ametnikult keskkool, posteljonilt algkool. Schveits. Ametnikult keskkool kahe riigikeele oskusega, posteljonilt algkool. Soome. Ametnikult 5-kl. gümnaasium, posteljonilt algkool.

8) Kas maksetakse posti t.t. teenijatele preemiat ja mis alusel?

Vastused:

Ainult Austrias maksetakse tööde arvel preemiaid.

Et saada ülevaadet välismaade ametvendade majanduslisest olukorrast, selleks olid küsimused: 1) palkade, 2) elukalliduse ja 3) korteri üüri suuruse kohta. Nimetatud küsimustele jätsid mitmed maad vastamata, mitmetest maadest tulid aga andmed nii puudulikud, et võimata on saada selget ülevaadet. Ka ei ole korda läinud igast riigist, mille p.t.t. organisatsioonid küll I. P. T. T.-sse kuuluvad, vastuseid saada.

I.P.T.T. büroo teatel olevat Saksamaal ja Prantsusmaal suuremad uuendused käimas, mispärast lubati neilt mailt hiljem andmeid koguda.

I.P.T.T.-sse ei kuulu Läti, Leedu, Poola, N. Vene, Rootsi, Norra ja Soome. Neilt palus keskjuhatus samu andmeid, kuid vastas ainult Soome.

Kui edaspidi peaks andmeid saadama siin nimetamata maadest, siis püüame need „Sides“ avaldada.

Postiteenijate X kongressi järelkaja.

Halvaks kombeks tuleb pidada seda, kui kongressi saadikud, eriti kongressi juhataja, kaotavad enesevalitsemise, sattudes vastollu isekeskis isiklistel motiividel. Veel halvem on aga asi siis, kui mõni kongressi saadik ei tea isegi milleks ta kongressile tulnud, millised ülesanded lasuvad saadiku peal ja teeb seda mis k ä s t a k s e, küsimata on see kasulik või kahjulik üldhuvidele. Kõrgemad ametnikud ja asutuste ülemad, kes viimasel ajal kongressidel eriti armastavad saadikutena käia, on ohtralt viimast asjaolu ära hakanud kasutama, mis tagajärjekalt ilmsiks tuleb mitte üksnes kongressil, kus tavaliselt esinevad ja võitlevad kaks tugevat vastaslaagrit, vaid ka teisel, organisatsiooni elus. Eriti Tallinna ja Tartu asutuste ülemad ja kõrgemad ametnikud tunnevad endid viimasel ajal kutsutud olevat juhtivat osa etendama kongressidel ja kutseorganisatsioonides. Iseenesest ei peaks ju selles midagi halba nägema, sest need kõik on vanemad ja elus kogenud inimesed, kes võiksid oma kogemuste tõttu lepitavat mõju avaldada opositsiooni peale, mis juhiks erinevad vaated ja voolud õigesse roopasse. Kuid imestama peab, et organisatsioonides, kus ülemad ja kõrgemad ametnikud juhtivat osa kipuvad etendama, tekivad paratamata vastolud, lõhed, vastastiku sallimatus, kahtlustamised ja lõppude-lõpuks organisatsiooni killunemine ning lagunemine. Mõned aastad tagasi hoidsid endid eelmainitud härrad organisatsioonist kas füüsiliselt eemal ehk olid liikmed, kuid ainult passiivsed. Nüüd on nende suhtumine organisatsioonidesse muutunud äkitselt aktiivseks, mis iseenesest tänuväärne asjaolu, kui see ei annaks negatiivseid tagajärgi. Postiteenijate kutseorganisatsioon oli omalajal üks tüsedamaist teiste riigiteenijate kutseorg. reas ja see oli siis kui ülemad ja kõrgemad ametnikud harilikku, lihtliikmetena seal aset võtsid.

Väljapaistvat osa etendab viimase paari aasta jooksul organisatsioonis üks suurema asutuse ülem, kes ka viimase kolme aasta vältusel kolme ülemaalist kutseüh. kongressi juhatanud. Tema energilisel juhatusel hõljus alaliselt õhus kongressi lõhkimineku ähvardus, mis käesoleval kevadel ka teostus. Alluvate teenijate häältega valitud kongressi juha-

taja toolile ülemus, kelle kogemused paljudele saadikuile provintsist eelmistest aastatest halva mälestuse jätsid, ei võinud kongressi juhatajana vastuvõetav olla, mispärast juba kongressi algul vahekord pealinna ja provintsi vahel pinevile acti. Ignoreerides provintsi vähemuse soove, valiti pealinna saadikute enamusega kongressijuhatajateks ülem ja kõrgem ametnik, kes piltlikult näitasid, kuidas ei peaks kongressi juhatama. Keskjuhatuse tegevusaruande juures räägiti kibedat tõtt keskjuhatuse aadressil, kes ei hoolinud osakondade nõudmistest kutsuda kokku kongress hiljemalt veebruari kuul, et enne riigi eelarve vastuvõtmist mõndagi kongressi kaudu oleks võinud palgaolude parandamiseks ette võtta. Tunnistati kongressi kokkukutsumine peale riigi eelarve vastuvõtmist asjata aja ja raha raiskamiseks ja kongressi päevakord vananenuks. Ei olnud ka keskjuhatusel oma tegevusaruande all midagi positiivset ette tuua, välja arvatud osakondade „elustamisreisud“, mis kujunenud, nagu provintsi saadikud kohtadelt tõendasid, endiste keskjuhatuse tegelaste materdamiseks. Hoolimata sellest tõusid pealinna saadikute käed, nagu ülemuse käsu peale, keskjuhat. tegevuse heakskiitmise poolt, milline asjaolu lõhet provintsi ja pealinna vahel aina süvendada aitas. Jäi mulje nagu ei oleks kongressi mitte selleks kokku kutsutud, et seal valusamaid küsimusi lahendada, mis seotud palgavõitlusega, vaid selleks, et kõrgemad ametnikud, kes palgaolude poolest juba kaunis haljal oksal, võiks demonstreerida provintsi ees seda suurt poolehoidu, mida pealinna saadikud ruttasid neile üles näitama, kutseühisuse tegevuse arenemisele hooberiks. Seda muljet suurendas asjaolu, et päevakord, välja arvatud valimised, vuristati masinlikult läbi, korrates vanu asju, mis juba mitmet-setmet korrad eelmistel kongressidel läbi arutatud. Kuigi põhikiri täpselt ära tähendab, kuidas kongressidel valimisi toimetata, (rühmade viisi ja kokkuleppel — ühiselt) asus kongressi juhataja põhikirja omamoodi seletama ja pani, ägedatest protestidest hoolimata, põhikirjavastastelt ettepaneku hääletamisele, et seega omameelsete meeste läbiviimist keskjuhatusesse pealinna saadikute häälte enamusega kindlustada. Seega oli proo-

vile pandud provintsi saadikute viimane kannatus.

Kaugelt üle kolmandiku saadikutest lahkus kongressilt teatades, et kongr. juhataja on lubanud lausa põhikirja rikkuda ja ajada sarnast poliitikat, mis kutseüh. sihtidega ei sobi. Lahkunud saadikud esitasid 23. allkirjaga kirjaliku protesti, mida üle andsid kongressi juhatajale kaks lahkunute volinikku isiklikult. Kuna põhikirja järgi on kongress otsusvõimeline, kui koos vähemalt $\frac{2}{3}$ saadikutest, jäi kongress ilma kvoorumita.

Kuid kongressi juhataja, kellel hale oli lahkuda juhataja toolilt, mida kindlustas temale pealinna saadikute enamus, ei teinud sellest mingisugust järeldust, vaid jätkas rahulikult kongressi, asudes valimistele. Ilma seadusliku kvoorumita valiti saadikud keskjuhatusesse ja keskliitu. Viimaste hulka kuulus ka kongr. juhataja ise, kes nüüd õnnelikuna loorberitel puhkab, juhtides keskliidus riigiteenijate kutseorganisatsioonide tegevust ning võitlust riigiteenijate palgaolude parandamise eest, mis oma inertuse poolest on viimasesse faasi jõudmas. Sedasama teeb ka postiteenijate kutseühis. keskjuhatus, kus istuvad mehed, kes seadusliku kongressi poolt mandaate seal olemiseks saanud pole. Arusaadavalt on sarnase tegevusega organisatsiooni arenemine ummikusse juhitud, kust raske välja pääseda. Kes aga kõige vähem sellest hoolivad, on mehed, kes keskorganisatsioonides istuvad, ehkki illegaalselt.

Provintsi hääl.

* * *

Saadest „Side“ toimetusest eelmise artikli, mis käsitleb postiteenijate kongressi ja organisatsiooni väga ebaõiglastes värvides, lubatagu asja õigelt valgustamiseks esile tuua järgmisi asjaolusid.

1) Autor „Provintsi hääl“ näitab, et postiteenijate organisatsioon olnud omal ajal üks tusedamaid, nüüd olla ta ummikus. See ei vasta tõele. Möödunud 2. aasta jooksul on organisatsiooni liigete arv umbes 500 võrra kasvanud, ühing on majandusliselt jõukamaks muutunud, on alal hoidnud endised saavutused, on neid juure võitnud ning üldse omas tegevuses stabiliseerunud.

2) Käsitades X-dat kongressi öeldakse, et pealinna saadikute häältega olla va-

litud kongressi juhataja. Olgu tähendatud, et kongressil oli saadikuid 59, neist vaid 26 Tallinnast. Kongressi juhatus valiti 45 häälega. Tallinna 26. saadikutest olid 10 sellest asutusest kus juhataja, 16 olid teistest asutustest. Jääb arusaamatuks, millisel kombel peaksid saadikud, teenides mitmes Tallinna asutuses, telefonivõrgu ülemale alluma.

3) Kongressi juhatus valimisel polnud Tallinna ja provintsi saadikute vahel mingisugust pinevat meeleolu. Pinev olukord tekkis siis, kui keskjuhatus keeldus andmast Tartu osak. saadikutele saadiku-kaarte, sest nimet. osakond polnud omi kohustusi täitnud, polnud õiendanud liikmemaksu ning tegi seda alles kongressil.

4) Imelik, et autor peab kongressi päevakorra vananenuks. Minu teada on 10 aastat olnud iga kongressi päevakorras palgad, tasud, varustus, õigusline seisukord jne. jne. ja tulevikus seisavad jällegi samad küsimused päevakorras, sest nende nõudmiste teostamine ongi organisatsiooni olemasolu peaaesanne. Kongressi ajast rääkis ainult üks saadik, kuid mingisugust hukkamõistvat otsust selle kohta ei tehtud, mingisugust seisukohta ei võetud.

5) Keskjuhatus tegevust arvustasid ainult paar saadikut eitavalt. püüdes sealjuures kunstlikult kiitu tagada pealinna ja provintsi vahele. Keskjuhatus tegevus kiideti heaks ja avaldati tänu 56 häälega 3 erapooletuks jäämisel (v. protokoll): teisi ettepanekuid aruande kohta üldse ei tehtud. Arusaamatuks jääb, mil viisil peab autor kahe saadiku mõtteavaldusi kibedaks tõeks, tehes teisi (56). kes aruande heakskiitmise poolt olid, võhikuteks, kes ei tea ega tunne saadiku kõrgeid ülesandeid.

6) Päevakorra läbivõtmine kestis 2 päeva nii nagu alati ja ei olnud mingisugust erilist läbivuristamist.

7) Mis puutub kongressi juhatajasse, siis seisis ta kongressi teenistuses, kes talle väga kergesti oleks võinud umbusaldust avaldada, mida aga ei tehtud. Möödunud kahel kongressil oli sama isik tollaegse keskjuhatuses esitisel kongressi juhatajaks valitud, imelik, et „provintsi hääl“ siis temaga leppisid.

8) Rühmade viisi valimine on küll põhikirjas ette nähtud, kuid kokkuleppel võib ka üldiselt valida. Kuid kuidas saa-

dakse kokkulepe? Üheksa osakonda, kelle seljataga 1128 liiget olid saadikud üldiselt valinud, 4 osakonda 147 liikmega, s. o. umbes $\frac{1}{9}$, olid saadikud rühmade viisi valinud.

Üldiselt valitud saadikud olid mitme-sugustelt kutsealadelt ja see ei oleks ju õiglane olnud üldiselt valitud saadikutest kutsealade järgi rühmi moodustada. Sarnasel puhul oleks rühma liikmete ja saadikute vahekorid üleriiklises mõttes hoopis segi võinud minna ning sellepärast otustas ka kongressi enamus üldiselt valida. Kümne aasta vältel pole kongressidel valimiseks rühmi moodustatud, alati on eelnimetatud raskuste tõttu üldiselt valitud, kuid siis ei pidanud „provintsi hääle“ seda põhikirja vastaseks.

9) Kvoorumita kongress.

Kodukorra kohaselt on kongress siis otsusevõimeline, kui $\frac{2}{3}$ koosolekule ilmunud saadikutest koos on. Koosolekul oli 54. Sellest $\frac{2}{3}$ võrdub 36. Kui osa saadikuid lahkusid ja kvoorumi küsimus üles tõsteti, oli koos 37 saadikut, seega kvoorum.

Tund peale kvoorumi küsimust toodi küll 23 allkirjaga protest, kuid allakirjutanud saadikutest võtsid mitmed koosolekust osa ja kvoorumi küsimust enam keegi üles ei tõstnud.

10) Mis puutub Tallinna saadikutesse, kes autori arvates omi ülesandeid ei tundvat ja kes ülemuse käsul tegutsevat, siis

lubatagu tähendada, et saadikud valis peakoosolek kinnisel hääletamisel, kusjuures kandidaate palju üles seati. „Provintsi häälel“ ei tarvitse Tallinna teenijate organisatsioonilist arusaamist nii madalalt hinnata, et nagu ei oskaks nad enestele esitajaid valida, laskes endid salaja sedelile saadikute nimesid kirjutades ülematest nõiduslikult mõjutada.

Üldiselt on kirjeldus sarnase tendentsiga, mis näitab, et endistel aegadel, kui „meie“ tegutsesime, siis oli kõik hea ja hiilgav, nüüd aga seisame kuristiku lävel.

Kõiki asjaolusid arvele võttes peaks enam kui selge olema, et opositsioon põhikirja segaseid kohti, mida mitmeti võib tõlgitseda, millel aga oluliselt tähtsust üldse pole (on ju ükskõik, kas valib saadik üldiselt või rühma viisi, tähtis on vaid see, et iga rühm saaks nõuetava arvu kohti ja kohtade suhtes lepiti kokku, v. protokoll) just selleks püüab teraval kujul tulitsemise põhjuseks tuua, et sarnase altruistlike püüde taha eneste intrigeerimise ja võimuahtumise püüdeid varjata. Aeg oleks tõesti loobuda enesekiitusest ja ebaõiglaste teadete levitamisest, mis kahjulikult mõjuvad kutsetegevusele. Olgu ühine eesmärk ja selle eest tegutsemise püüde kallim kui isiklised intriigid. Olgu enamuse tahe alati mõõduandev.

J. Kallmann

Keskjuhatause esimees.

Tee ja ehituste osakonna liiniteenijate olukorrast.

On üldiselt teada, et eestöötegijad oma praeguse olukorraga sugugi rahul ei ole. 1. aprillist 1927. a. maksmapandud palgasadus aetas eestöötegijaid niihästi aineliselt kui ka õigusliselt äärmiselt ebaõiglasse seisukorda. Sellepeale vaatamata, et eestöötegijad ongi see kandvam jõud sarnase tähtsa ülesande täitmisel kui tee korrashoid, on nende palgad äärmiselt madalad ja õigusline kord ebamäärane: miskipärast on eestöötegijad arvatud vabapalgaliste liiki, kuigi kõigil teada, et eestöötegijad on teemeistri otsekohesed abid ja asetäitjad. Teadakse rääkida, et siin halvasti mõjuvaks teguriks on olnud eestöötegijate ebamäärane, ajast ja arust maha jäänud ametinimetus — eestöötegitaja. Oleks juba ammu aeg

selle liigi teenijaile ametikohane nimetus anda, nimetades neid jaovanemateks ehk jaojuhatajateks, sest et eestöötegijad tegelikult on töö juhatajad oma töö jaos. Samuti nõuab parandust teiste liiniteenijate olukord niihästi ainelisest kui õiguslisest küljest. Neid asjaolusi arvesse võttes seab tee ja ehituste osakonna teenijate kutseühing allpool toodud põhimõtted ülesse, millede alusel liini teenijate olukorra parandamine peaks sündima. Suuremates jaamades ja pealiinil, kus suurem tegevus, tulevad kõik tööjaod arvata I järku. Vastavalt sellele peavad tähendatud kohtades ka eestöötegijad, remonditöölised ja ülesõidukohavahid I järku kuuluma.

M ä r k u s: Eestöötegijad, kes omavad teemeistri kutseõigused, tulevad asetada I-a järku. Remonditöölised, kes omavad eestöötegija õigused, tulevad asetada samuti I-a järku.

Vähemates jaamades ja pealliinil, kus vähem tegevus, tulevad kõik tööjaod arvata II järku. Vastavalt sellele kuuluksid tähendatud kohtades ka eestöötegijad, remonditöölised ja ülesõidukohavahid II järku.

M ä r k u s: Eestöötegijad, kes omavad teemeistri kutseõigused ja remon-

ditöölised, kes omavad eestöötegija kutseõigused, tulevad asetada I järku.

Vastavalt eelpoolloodud järkudele tulevad reguleerida ka palgad. I-a järgu eestöötegija palk ei tohiks madalam olla alamaastmelise teemeistri palgast rohkem kui ainult ühe astme võrra.

Ülesõidukohavahtidele tuleb igalpool kolmevahetusline teenistuskord sisse seada. Kahevahetusline valvekord osutub 8 tunnilise tööpäeva põhimõtte rikkumiseks ja ei ole kusažil lubatav.

Inglise raudteelaste poliitiline organiseerimine.

Mäetööliste 1926. a. suur streik täitis inglise kodanluse kabuhirmuga. Kuigi söekaevurite heroiline palgavõitlus loodetavaid tagajärgi ei annud, oli ta kahtlemata tööliklassi organiseeritud jõu demonstratsiooniks. Inglise valitsus tundis hirmu selle demonstratsiooni võimaliku kordumise ees ja toetudes parlamendi antidemokraatlikule enamusele surus läbi seaduse, mis ametiühingute tegevusele tunduvalt kitsendusi tõi. Uue seaduse järgi ei tohi näiteks ametiühingud oma liikmeid töölispartei liigeteks arvata muidu, kui ainult iga liikme isiklisel palvel. Valitsuse poolt töötati välja isegi eriline formulaar, millel soovijalt allkiri võetakse töötuse kinnituseks töölispartei mitte kuuluda. Vastukaaluks sellele võttele töötasid ametiühingud omalt poolt välja ka formulaari, mis igale ametiühingu-liikmele kätte saadeti. Kes formulaari alla kirjutas, avaldas selle läbi soovi kuuluda töölispartei. Tulemused ületasid kõige paremad lootused. Eriliselt hiilgavaid tagajärgi saavutati raudteelaste seas: raudteeametnikkude ühingu 42.457 liiget avaldasid tahet kuuluda töölispartei. See teeb välja 83% ühingu-liigete üldarvust. Rohkem kui 100 kohalikus sektsioonis on 95% liigetest soovivaldused esitanud. Töölispartei üleskutsele panna kokku 100.000 naelaline valimisvõitluse fond, vastas ametnikkude ühing

otsusega toetada fondi summaga, mis arvatakse kõikide ühingusse kuuluvate liikmete pealt. Peale selle otsustati 100.000 naela kokku koguda vabatahtliste annetuste teel. Ülemaalse raudteelaste ühingu (Inglismaal on kaks raudteelaste ühingu: ülemaaline raudteelaste ühing ja raudteeametnikkude ühing) liigete seas läks allkirjade kogumine veel edukamalt: enamjaos ühingutes kohtadel kõik liikmed avaldasid soovi kuuluda töölispartei. Pealegi otsustati üks suurem fond poliitilise propaganda otstarbel kokku panna.

Masselistel koosolekutel on selgunud, et inglise raudteelased peavad omale auasjaks esimestena vääriliselt vastata tagurlise valitsuse katsetele ametiühingutele kallale tungida. Mõistagi, et sarnane energiline väljaastumine valitsusele üllatusena osutus. On selge, et raudteelased ühes kõikide teiste töölistega eelseisvast valimisvõitlustest ühise väerinnana osa võtavad ja seda energilisemalt teevad kui kunagi ennemalt.

Teiste maade raudteelased peaksid inglise ametvendade talitusviisist eeskujuga võtma meeles pidades, et kõigi maade tagurlus on ühesugune: saades võimu oma kätte kasutab ta seda kõige esmalt vaenulikul töötava klassi vastu. Seda ei tohi meie kunagi unustada ja siit peame meie vastavad järeldused tegema.

—i—

Iga riigiteenija,

eestkätt raudteelane ja postlane, toetab oma häälekandjat „Side't“ kaastöö ja tellimisega!

Läti riigiteenijate võitlus oma olukorra parandamise eest.

Pühapäeval, 19. aug. s. a. kutsus Läti riigi- ja omavalitsusteenijate keskliit kokku kõigi keskliitu kuuluvate organisatsioonide üldkongressi riigiteenijate õiguslise seisukorra küsimuse harutamiseks kui ka tegevuskava väljatöötamiseks ühenduses liginevate seimi valimistega.

Esinesid rohkearvuliselt aruannetega raudteelaste, metsateenijate, omavalitsusteenijate jne. esitajad. Erilist elavust tekitas küsimus seisukoha võtmise üle eelolevate seimi valimiste suhtes, mille juures mõned aruandjad konstateerisid, et praegune seim ei täitnud tema peale pandud lootusi. Leiti, et riigi- ja omavalitsusteenijad peavad hääletama ainult neile, kes ennast on üles näidanud oma valijate usalduse vääriliselt.

Kongress võttis vastu rea resolutsiooni, milles nõutakse teenijate materjaalse ja õigusliku seisukorra parandamist. Materjaalse olukorra parandamiseks nõuab kongress palkade kõrgendamist vastavalt elukalliduse tõusule. Allikaid palkade kõrgendamiseks leitakse kongressi arvates sel teel, kui korrup-

tsiooni tekitajad või nagu resolutsioonis öeldud, „riigi röövijad“, kahjutaks tehtaks ja vastutusele võetaks. Nendele isikutele nõutakse kõige karmimat karistust.

Teine resolutsioon käsitleb administratiivkambrite ümbermoodustamist sel kombel, et nende tegevuse peale mingit survet või mõju kasugilt poolt ei saadaks avaldada. Pensioni seadust täiendati järgmiselt: pensioni tuleb anda kõigile riigiteenijatele, keda vallandatakse peale 10-aastast teenistust, ükskõik mis põhjustel vallandamine ka sündis.

Lõpuks tehti juhatusel ülesandeks valitsuse ees samme astuda pensionäridele prii arstiabi saamiseks.

Aluseks võttes eeltoodut, võib öelda, et Läti riigiteenijad oma huvide ja õiguste kaitseks valvel oskavad olla. Kui Läti riigi- ja omavalitsusteenijate peret eelseisval seimi valimise hooajal tarviliselt suudetakse organiseerida, siis on tõenäoline, et praegu riigiteenijaskonda puudutavad valusad küsimused, kui mitte täielist, siis osalistki lahendamist leiavad.

—OSV—

Metsa valmistamisest ehitus-tehnilisteks otstarveteks.

Küsimus, milline aasta-aeg on puu raiumiseks, tema vastupidavuse ja omadustega arvestades, kõige soodsam, on olnud ja on ka praegu üks põlevamaist.

Talvel peab puude raiumist seepärast teostatama, et siis puumahla ringvoolus seisak tekib. Puu, mis suvel raiutakse, on oma kudelt õredam, sest suvekuudel paljunevad puu rakukesed jagunemise teel. Sellel jagunemisel tekkinud noored rakukesed omavad võrdlemisi palju raku- mahla ja õhukese kattedkorra. Kuivab pärastpoole raku- mahl, muutub puu kore- daks, pehmeks ja seega alaväärtuslikuks.

Selle pahe ärahoidmisest on ka tingitud erilised ettekirjutused ja nõuded raudteeliiprite muretssemisel. Muuseas puudutavad need ettekirjutused küsimust, kuidas talitada liiprite valmistamiseks minevate puudega peale raiumist. Neis ettekirjutustes mainitakse, et puu ei tohi peale raiumist kauaks metsa jääda, vas-

tasel korral hävineb ta väärtus kahjulik- kude putukate ja puuseene läbi.

Ülaltoodut lühidalt kokku võttes — arvestades ühtlasi ka majandusliku küljega, sest talvel on tarvitsel määral kasutada tööjõudu ja veovahendeid, kuna põllutöö lõpetamisega nad seal üleliigseteks osutunud — on aeg hilissügisest varakeva- deni puu raiumiseks kõige soodsam (august — september ja oktoobri algus on seks aga täiesti kahjulik aeg).

Puu raieaega on võimalik kindlaks teha joodi abil, niisutades katsetava puu värsket ristlõiget lahja jood-veesulatisega. Joodil on omadus vees raseksti jagu- neda, ta jaguneb umbes 7000 veeosas ja annab veele nõrga kollakaspruuni vär- vingu. Talvel raiutud puu koor ja selle alune noor kiht omab katsel terava sini- lilla või tumesinise värvi. Ainult puu koore aluse noore kihi, mitte aga puu sü- dame, reageerimist jood-veesulatisel

võib seletada järgmiselt: sügisel kui lehed lakkavad kasvamast kogub puusse rohkem jõudu kui seda uue kihi moodustamiseks vaja; see ülejääk moodustub tagavara, mis koondub puu koosseisus ja selle alusesse kihti. Mida rohkem seda ülejääki puus, seda kergemini reageerib see jood-veesulatisel, kuna aga puu süda, kus tagavaramahla võrdlemisi vähemal arvul, pea sugugi ehk ainult nõrgalt helesiniseks muutub. Väljaspool talvet raiutud puul, milles mahlad võrdlemisi ühetaoliselt jaotatud, omab proovil joodiga (sulatis peab siin kangem olema) kogu ristlõige võrdlemisi ühesuguselt ja mitte nii intensiivselt sinise värvingu.

Juba 16-st sajangust leidub metsanduse alalt kindlaid määrusi, mis muuseas ka raieaegu ette nägid. Kuid need määrad ei olnud esimesed — on olemas allikad, mis tõendavad, et raieaja küsimusega tehti tegemist juba viimastel aastasadel e. Kr. Rooma sõjaehitusmeister ja kirjanik ehituskunsti alal Vitruvius Pollio, kes elas Julius Cäsari ja Augustuse aegadel, annab ühes oma teoses „De Architectura“ järgmist õpetust: ehituspuidu raidu peab alatama hilissügisel ja lõpetama enne kevadise idatuule (favonius) puhumise algust, sest kevadel sünnib puudes rakukeste sigimisprotsess ja nad annavad kõik oma head omadused lehestikule ja viljale. Nad

muutuvad koredaks ja jõuetumaks. Puude seisukord suvel on võrdne rasedusele, sest ka siin lähevad juurdekogutavad mahlad ja jõud mitte puu enese, vaid noorte elundite kasuks. Ainult selle profsessi möödumisel, täh. sügisel peale vilja valminemist ja lehtede koltumist, omab puu oma õige väärtuse, tiheduse ja vastupanu mõttes. Pealegi muutub puu talvel ka külma mõjul palju tihedamaks ja ainult sarnases olekus on ta raieks kõlblik.

Raie viisi kohta tähendab Vitruvius, et puu peab saetama esialgu ühelt poolt südameni ja siis nii seisma jäetama, et tast mahl tilgahaaval välja jookseks, mis võimaldab puule täiesti vabaneda tarbetust vedelikust. Alles siis kui puu täiesti kuiv ja temast enam mahla ei tilgu, langetatakse ta lõpulikult. Kui aga niiskusel (mahlal) pole puu sisemusest väljapääsu, võib ta seal tekitada mädanemisprotsessi ja muuta puu õõnsaks ja ehituse otstarbeks täiesti kõlbmatuks. Sarnase seisukoha eksimatust kinnitavad analoogilised Vitruviuse väidetele toimivad puukasvandustes, nimelt puuritakse teatud aegadel elusatesse puudes augud ja lastakse viimaste kaudu puudes peituv kahjulik ja tarbetu vedelik välja nirseda ja seega saavutatakse puude märksa kõrgemat vastupidavust.

H. H.

Mitmesugust.

Eesti raudteelaste tarvitajate ühingu tegevusest.

E. raudteelaste tarvitajate ühingu 1928. a. I poolte tegevuse ülevaade on valminenud ja pakub ühingu tegevusest rahuldavat ülevaadet: Võrreldes eelmise aasta I poolte läbimüügiga on fikseeritud suurenemist Kr. 123.262,53 ulatuses. Möödunud aasta I poolte tegeusened 19 kauplusele on vahepeal 3 juurde avatud, millede läbimüük Kr. 85.000,— peale ulatub.

Eelarves ettenähtud läbimüügid on ületatud Kr. 55.343,75 võrra.

Kuna lõuna pool asuvate liinide (Tartu—Valga ja Valga—Irboska) teenijate varustamine praeguste „soodustatud“ veotingimuste juures alaliselt juurdemaksmist nõuab, kavatakse nende liinide varustamine Valga raudteelaste tarvitajate ühingule edasi anda, kes nende liinide sõlmes asub. E. raudteelaste tarvit. ühingu hooleks jääks siis Tallinna—Narva, Tamsalu—Tartu, Tallinna—Haapsalu ja Sonda—Mustvee liinide varustamine.

Tööaja kestvus N.-Venemaal.

Rahvusvahelise tööameti poolt väljaantav ajakiri „Informations Sociales“ toob andmeid töö

kestvuse kohta N.-Venemaal, mis korraldatud tööaja seadusega 19. novembrist 1927. a. Selle järele on seal maksev, vastavalt teenistuskategooriatele, kuue- või kaheksatunniline tööpäev. Riigiametnikud, riiklikkude kaubandus- ja tööstustettevõtete, aktsiaseltside ja ühingute teenijad, siis erialadel töötavad insenerid, ajakirjade toimetuste ja talituste personal, pressibüroode, telegraafiagentuuride ja ametiühingute teenijaskond töötavad kuus tundi päevas. Kaheksatunniline tööpäev no maksev tööstuslikkude ettevõtete bürooteenijatele, administratiivalal tegutsevaile inimestele, kaupluste ja ladude teenijatele, ajalehtede toimetuste ja talituste teenijaskonnale, trükiasjanduse alal tegutsevaile organisatsioonidele jne.

1927. a. 19. novembri tööaja seadus ei ole maksev raudtee-, laevasõidu-, posti-, telegraafi-, haigemajade- ja muude sarnaste asutuste personali kohta.

I. P. T. T. kongress.

Posti-t.-t. teenijate rahvusvahelise ühingu (I. P. T. T.) V kongress peetakse Londonis 18.—21. septembril k. a.